gemeente Rheden

.Raadsvoorstel

portefeuillehouder
R. Haverkamp

begrotingsprogramma
3 Gebiedsontwikkeling

draagt bij aan Global Goal(s)
11 Duurzame steden en gemeenschappen
15 Leven op het land
17 Partnerschappen om doelstellingen te bereiken

b en w-vergadering
14 september 2021

agendapunt
5

bijlage(n) ter inzage
3

rol raad
Ter besluitvorming

soort document
Raadsvoorstel en -besluit

voorbereidende vergadering
5 oktober 2021

agendapunt

raadsvergadering
19 oktober 2021

agendapunt

onderwerp
Scenario's Masterplan Veluwezoom.

INHOUD VOORSTEL

1 Te kiezen voor scenario C als basis voor het op te stellen Masterplan Veluwezoom Rheden - Rozendaal;
2 een bedrag van € 110.000,00 uit de algemene middelen ter beschikking te stellen ten behoeve van de cofinanciering van het tweede deel van de regiodeal.

1 Wat is de aanleiding?

Al decennia heeft de Veluwezoom bij Rheden en Rozendaal, en dan met name de Posbank, een grote recreatieve aantrekkingskracht vanwege de bijzondere afwisseling van heide, bossen, landgoederen en heuvels. Al even lang is er met regelmaat discussie over de toenemende recreatieve druk en de invloed hiervan op de natuur(beleving), leefbaarheid en verkeersveiligheid. Ook vanuit het dorp Rheden komt al langer een ambitie om meer economisch te profiteren van de recreatief-toeristische aantrekkelijkheid van de Veluwezoom.

Bij de vaststelling van de Omgevingsvisie Buitengebied van de gemeente Rheden in oktober 2019, heeft uw raad een amendement aangenomen om voor de recreatief-toeristische bereikbaarheid een breed onderzoek uit te voeren naar knelpunten en oplossingen op de Veluwezoom en de resultaten te vatten in een plan met uitvoeringsprogramma.

De gemeente Rozendaal ervaart al lange tijd de druk op de natuur in het Nationaal Park Veluwezoom en de hinder van het gemotoriseerd verkeer dat de vele bezoekers met zich meebrengen. Voor de gemeente Rozendaal zijn dat belangrijke aanleidingen voor het opstellen van het Masterplan Veluwezoom.

Natuurmonumenten is al langere tijd bezig om op en rond het Nationaal Park Veluwezoom te komen tot een betere recreatieve routing en spreiding van bezoekers. Ook is Natuurmonumenten bezig een herstelplan voor Landgoed Heuven te ontwikkelen, waarin ook toekomstperspectieven terugkomen voor onder andere het bezoekerscentrum en het manegeterrein.

De Veluwe-Alliantie (samenwerkingsverband Veluwe) heeft voor de Veluwe een regiodeal gesloten met het Rijk om doelstellingen uit de Veluwe-op-1-agenda te realiseren. Binnen deze regiodeal zijn middelen beschikbaar gekomen voor de uitvoering van een aantal gebiedspilots. Door in te zetten op bestemmingsmanagement en duurzame mobiliteit wordt gezocht naar evenwicht tussen natuur en recreatie. De gebiedspilots moeten een voorbeeldfunctie gaan vervullen voor de rest van de Veluwe. Het masterplan voor de Veluwezoom bij Rheden en Rozendaal, met een focus op het gebied op en rondom de Posbank, is één van de gebiedspilots die een voorbeeldfunctie moet vervullen voor de rest van de Veluwe.

In het Masterplan Veluwezoom Rheden - Rozendaal komen alle voorgaande punten samen. De gemeenten Rheden en Rozendaal stellen samen met Natuurmonumenten een masterplan met uitvoeringsprogramma op. Voorafgaand daaraan worden in een intensief participatie-traject met belanghebbenden verschillende scenario's voor het gebied ontwikkeld.
Deze scenario's worden ter besluitvorming aan de gemeenteraden van Rheden en Rozendaal voorgelegd. Het gekozen scenario zal de basis vormen voor het uiteindelijke masterplan en bijbehorend uitvoeringsprogramma dat eind 2021 gereed zal zijn.

2 Wat is het bestaand beleid c.q. kader

Het bestaande beleid en kader wordt op gemeentelijk niveau gevormd door de Omgevingsvisie Buitengebied en de structuurvisie Rheden. Daarnaast liggen er relaties met bijvoorbeeld ambities en opgaven vanuit andere structuurvisies voor de dorpen, de structuurvisie Rivierklimaatpark IJsselpoort, Havikerpoort en het Masterplan Toerisme en Recreatie Veluwezoom.

3 Wat willen wij bereiken op de global goals

Komen tot een bestuurlijk en maatschappelijk gedragen masterplan met uitvoeringsprogramma, dat dient als leidraad voor de wijze waarop recreatie en natuur op de Veluwezoom van Rheden en Rozendaal duurzaam samen kunnen gaan.

4 Wat gaan wij ervoor doen

Voordat de stap naar een masterplan kan worden gemaakt, moet duidelijk zijn in welke richting het gebied zich zal ontwikkelen. Ook uw raad heeft in haar amendement in 2019 aangegeven meerdere oplossingsrichtingen te willen kunnen vergelijken. In het proces om te komen tot het masterplan is daarom gekozen voor het ontwikkelen van verschillende scenario's voor de toekomst. Het scenario waarvoor door uw raad wordt gekozen vormt vervolgens de basis voor het Masterplan Veluwezoom.

Om te komen tot verschillende scenario's voor de toekomst van het gebied is een intensief participatietraject doorlopen. Een online vragenlijst heeft meer dan 1.000 reacties opgeleverd. Belangengroepen zijn benaderd om deel te nemen aan een bijeenkomst en een deel van hen heeft zitting genomen in een klankbordgroep.
Samen met de deelnemers aan de ophaalsessies zijn de vijf belangrijkste thema's voor het plan bepaald:

- Ruimte en stilte op en rondom de Posbank.
- Toegankelijkheid en gastvrijheid.
- Versterken van de natuurwaarden.
- Verbinden met de Veluwezoom.
- Basisvoorwaarden: robuustheid, flexibiliteit, veiligheid en kosten.

Vervolgens zijn samen met de klankbordgroep tijdens twee bijeenkomsten drie verschillende scenario's opgesteld. Stap voor stap zijn deze verder verfijnd.

De drie scenario's
Samen met de klankbordgroep zijn 3 scenario's ontwikkeld. De scenario's betreffen **eindbeelden**, waarbij als planhorizon 2030 wordt gehanteerd (voor een uitgebreide beschrijving zie bijlage 1):
Scenario A kenmerkt zich door het openhouden van alle wegen in het gebied. Om de overlast op de piekmomenten te beperken, wordt via elektronische toegangspoorten gestuurd op het beperken van de hoeveelheid gemotoriseerd verkeer (auto's en motoren).
Scenario B beperkt de toegankelijkheid voor het gemotoriseerd verkeer tot de noordzijde van het gebied; alleen de route De Steeg - Paviljoen - Rheden is toegankelijk. Aanvullend wordt voorzien in het bereikbaar houden van de parkeerplaats Beekhuizen en de introductie van een busverbinding door het gebied op drukke dagen.
Scenario C gaat nog een stapje verder; alleen de parkeerplaatsen langs de randen zijn bereikbaar voor het gemotoriseerde verkeer. Doorgaand verkeer over de Posbank niet meer aanwezig. Er rijdt op de drukke dagen tussen het station van Rheden en het Paviljoen wel een (elektrisch) busje voor mensen die daaraan behoefte hebben.
Scenario C kan worden uitgebreid met de realisatie van twee nieuwe transferia langs de A348 in combinatie met twee min of meer permanente busverbindingen door het gebied.

Keuze uit de scenario's
De beoordeling van de scenario's is uitgebreid weergegeven in de rapportage en vormt de basis voor dit raadsvoorstel. De scenario's zijn getoetst aan hun bijdrage aan de vijf hiervoor genoemde thema's.

Scenario A houdt het gebied toegankelijk, maar levert nauwelijks een verbetering op het gebied van ruimte en stilte op en rondom de Posbank en draagt minimaal bij aan het versterken van de natuurwaarden. Qua toegankelijkheid scoort dit scenario goed, qua kosten scoort het scenario gemiddeld.
Scenario B zorgt voor gedeeltelijke toegang voor het gemotoriseerd verkeer en is het scenario dat op veel fronten plusjes scoort, maar dat nergens bovenaan staat. Er ontstaat iets meer rust en ruimte, de toegankelijkheid is beperkter dan in de huidige situatie. De natuurwaarden verbeteren iets en de verbinding met de omliggende gebieden wordt beter. Het scenario is (vooral qua exploitatie) relatief duur doordat er een bussysteem wordt geïntroduceerd.
Scenario C gaat uit van het afsluiten van grote delen van het gebied voor het gemotoriseerd verkeer. Het scenario scoort goed als het gaat om de rust en de ruimte rondom de Posbank en het verbeteren van de natuurwaarden. Qua toegankelijkheid scoort dit scenario minder. Financieel is dit een interessant scenario.
Om de toegankelijkheid van scenario C te versterken, kan het scenario worden uitgebreid met twee transferia langs de A348 en een bussysteem (scenario C+). De investerings- en exploitatiekosten van dit scenario nemen daarmee fors toe, maar het scenario scoort een stuk beter als het gaat om de genoemde toegankelijkheid.

Voorkeur van Natuurmonumenten
Natuurmonumenten spreekt zich uit voor scenario C. Dit scenario draagt volgens Natuurmonumenten direct en op de langere termijn het meest bij aan haar uitgangpunten natuurkwaliteit, landschapskwaliteit en natuurbeleving. Bovendien is Natuurmonumenten van mening dat scenario C het meeste duidelijkheid schept voor zowel bezoekers als bewoners in het gebied en kent dit scenario de minste onzekere factoren. Natuurmonumenten is overtuigd dat de natuurkwaliteit en -beleving in Nationaal Park Veluwezoom er wel bij vaart als scenario C verder uitgewerkt wordt in het masterplan.

Voorkeur van de belangengroepen
De belangengroepen die hebben meegepraat over de voorbereiding en totstandkoming van de scenario's hebben de mogelijkheid gekregen om een voorkeur voor een scenario uit te spreken. Een bundeling van de voorkeuren is opgenomen in bijlage 2.
Duidelijk wordt dat 75% van de belangengroepen een voorkeur uitspreekt voor scenario C, waarbij het grootste deel ook aangeeft achter de optimalisatie van scenario C+ te staan.

Het college stelt uw raad voor om te kiezen voor scenario C als basis voor het masterplan. Doorslaggevend hiervoor is dat scenario C goed scoort ten aanzien van versterking van de natuurwaarden en beperking van de overlast. Het college voelt zich in deze keuze gesteund door het brede draagvlak dat onder de belangengroepen voor scenario C bestaat.

Hoewel het college de doelstelling van scenario C+ begrijpt, ziet zij in deze optimalisatie zowel ruimtelijk als financieel nog wel de nodige risico's. Het college adviseert uw raad om de optimalisatie op dit moment niet terzijde te schuiven, maar om deze plusvariant te zien als mogelijke doorontwikkeling van het gekozen scenario op termijn.
Ontwikkelingen die zich in het gebied voordoen, zoals de ontwikkeling van het terrein De Groot, zien wij als kans om de haalbaarheid van de plusvariant verder te concretiseren. In dit stadium hebben wij nog veel vraagtekens bij de exploitatie van de intensieve busverbinding.
Wij dagen initiatiefnemers en marktpartijen uit om met concrete plannen te komen die kunnen bijdragen aan de verdere uitwerking, ontwikkeling en exploitatie van de plusvariant.

5 Wat zijn de financiële consequenties?

De keuze voor scenario C betekent niet dat er in dit stadium ook al wordt besloten over het investeren in scenario C. Daarover zal pas bij de vaststelling van het masterplan een besluit kunnen worden genomen. Hiertoe zal in het masterplan een gedetailleerdere kostenraming worden opgenomen en zal uitgebreide worden ingegaan op de dekking van de kosten van de onderdelen van het masterplan en uitvoeringprogramma. Daarbij speelt ook de planhorizon een belangrijke rol; voor de uitvoering van het volledige scenario wordt gerekend op een uitvoeringstermijn tot 2030. Dit betekent ook dat voor de dekking van de kosten naar deze volledige planperiode zal worden gekeken.

Los van het voorgaande kan uit het scenario-onderzoek al wel worden geconcludeerd dat met de uitvoering van het masterplan minimaal 4 tot 5 miljoen euro gemoeid zal gaan (zie bijlage 3).

Voor de financiering van de realisatie van het masterplan komen uiteindelijk meerdere dekkingssporen in aanmerking:
- De opdrachtgevers: (Natuurmonumenten en de gemeenten Rheden en Rozendaal).
- Overige subsidies en bijdragen.
- Investeringen van overige betrokken overheden (waaronder de provincie Gelderland) en instanties (eigenaren, marktpartijen enz.).
- Regiodeal Veluwe.

De gemeenten Rheden en Rozendaal zullen in het kader van het masterplan bezien in welke onderdelen van het plan zij zelf voor financiering zullen zorgdragen. In ieder geval zullen de gemeenten bijdragen aan de cofinanciering van de regiodeal Veluwe.

Regiodeal Veluwe
Vanuit de regiodeal Veluwe kan nog een bedrag van ongeveer € 1,77 miljoen beschikbaar worden gesteld voor de realisatie van maatregelen uit het masterplan. Deze bijdrage komt alleen beschikbaar als de gemeenten samen € 270.000,00 als cofinanciering inbrengen.
Voor het eerste deel van de aanvraag (€ 140.000,00) is door de gemeenten reeds € 40.000,00 als cofinanciering ingebracht. Daarmee resteert voor de resterende bijdrage van ruim € 1,6 miljoen nog een cofinanciering van € 230.000,00.

Een belangrijke subsidievoorwaarde is dat de subsidie uiterlijk in 2024 moet worden besteed. Omdat dit als relatief snel is, wil het college de bijdrage van € 1,6 miljoen nu zekerstellen. Daarmee kiest het college er ook voor om nu het resterende geld vrij te maken voor de genoemde cofinanciering. Het geld vanuit de regiodeal zorgt daarmee in ieder geval voor een gedeeltelijke dekking van maatregelen uit het masterplan.
De resterende € 230.000,00 wordt gedeeltelijk gedekt uit bijdragen van:

Bijdrage gemeente Rozendaal	€	30.000,00
Dekking gemeente Rheden		
• Omgevingsvisie Buitengebied (boeknummers 670203/44504/E180012)	€	30.000,00
• Structuurvisie Rheden, stationsgebied Rheden (boeknummers 670203/44504/E180012)	€	50.000,00
• Recreatie en Toerisme, evenementen (boeknummers 6616106/44503)	€	10.000,00
Totaal	€	120.000,00

Voor het resterende bedrag van € 110.000,00 is geen dekking aanwezig. Het college stelt uw raad voor om dit bedrag uit de algemene middelen te dekken.

Het college zal (mede namens de gemeente Rozendaal) een subsidieaanvraag indienen. De subsidie vanuit de regiodeal is een subsidie die uiterlijk in 2024 moet worden besteed en die alleen kan worden besteed aan maatregelen die bijdragen aan het behalen van de doelen van de regiodeal (o.a. bestemmingsmanagement en natuurversterking).
De aanvraag zal pas worden ingediend nadat het masterplan door uw raad is vastgesteld.

Natuurmonumenten
Ook Natuurmonumenten zal bijdragen aan het realiseren van (onderdelen van) het masterplan. Daarbij valt te denken aan investeringen in de ontvangstlocatie (Bezoekerscentrum Natuurmonumenten) en de parkeervoorzieningen.

6 Wat zijn de risico's?
Met de keuze voor een scenario wordt de basis gelegd voor het masterplan. In het scenario-onderzoek zijn de risico's in hoofdstuk 5 vertaald in onderzoeksvragen.
Deze onderzoeksvragen dienen in het masterplan te worden beantwoord, zodat de risico's voor de uitvoering van het masterplan worden geminimaliseerd. De keuze voor scenario C brengt de volgende risico's met zich mee:
- Het participatieproces is in hoog tempo doorlopen. Meerdere partijen hebben aangegeven dat (veel) meer tijd nodig is voor een dergelijk traject. Dit kan leiden tot minder draagvlak voor de gekozen oplossing.
- Om in aanmerking te komen voor de subsidie uit de regiodeal, moeten maatregelen die hieruit worden gefinancierd voor 2024 worden gerealiseerd. Bij het niet tijdig realiseren van deze maatregelen komt de subsidie te vervallen.
- De totstandkoming van het maatregelenpakket is grotendeels afhankelijk van het beschikbaar komen van externe middelen. Indien de middelen niet beschikbaar komen, blijft de keuze voor scenario C beperkt tot een mooi voornemen dat geen werkelijkheid wordt. De geloofwaardigheid van de opdrachtgevende partijen komt daardoor onder druk te staan.
- De besluitvorming is afhankelijk van 2 gemeenteraden die verschillend kunnen beslissen over het uit te werken scenario en later over het masterplan.

Essentieel in het beheersen van deze risico's is transparantie in het proces en de doorlopen stappen, heldere communicatie, bestuurlijke betrokkenheid, tijdig nemen van besluiten en het serieus wegen van inbreng. Dit geldt zowel voor de samenwerkende partijen als de omgeving.

7 Wat is het draagvlak voor het voorstel?
De belangengroepen die hebben meegedaan aan de sessies die hebben geleid tot de scenario's, zijn gevraagd naar het aangeven van hun voorkeur voor de één van de scenario's (zie bijlage 2). Tevens is gevraagd naar de aandachtspunten die belangengroepen willen meegeven bij de uitwerking van het scenario tot masterplan. Uit de inventarisatie van de voorkeuren onder de belangengroepen komt naar voren dat er breed draagvlak bestaat voor scenario C.

8 Hoe en met wie wordt er gecommuniceerd?
Over het besluit op dit voorstel zal via de gebruikelijke gemeentelijke kanalen worden gecommuniceerd. Daarnaast zullen de in het proces betrokken partijen vanuit de projectorganisatie worden geïnformeerd over het raadsbesluit. Het gaat daarbij onder andere om de leden van de klankbordgroep en de deelnemers aan de bijeenkomsten in juni 2021. Het besluit zal ook worden opgenomen op de projectwebsite.

9 Wordt er een evaluatie uitgevoerd?
Aan het einde van de planvormende fase en voorafgaand aan de uitvoerende fase zal een evaluatie plaatsvinden van het tot dan toe gelopen proces. De evaluatie bevat in ieder geval aandacht voor het doorlopen participatieproces met inwoners, ondernemers en belangorganisaties, de samenwerking tussen de samenwerkingspartners, het resultaat en de interactie met het adviesbureau en het besluitvormingsproces. Met de conclusies van de evaluatie zal bij de opzet van volgende projecten rekening worden gehouden.

De Steeg, 14 september 2021

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester.

Nadja Renkema,
secretaris.